

Inv. nr. 20/2019

GRAVSTELE AF UDHUGGET KALKSTEN

EGYPTEN; 6.-7. ÅRHUNDREDE

H: 36,5; B: 27,5; D: 7 CM

I år 641 erobrede muslimerne Egypten, og her stiftede de bekendtskab med de kristne koptere, hvis kunst i høj grad baserede sig på den græsk/romerske arv. Denne koptiske gravstele, som er sat over manden Papnouthis (den der tilhører Gud), viser med sin udsmykning, hvordan det antikke billedsprog levede videre i det 6.-7. århundredes Egypten.

Motivet er overordnet set opbygget som facaden på en bygning med antikke træk, hvoraf de to runde søjler med bladformede kapitæler er det mest iøjnefaldende. Muslingeskallen, som pryder nichen over søjlerne, er ligeledes et lån fra antikken og henviste oprindeligt til den græske kærlighedsgudinde Afrodite. I den kristne, koptiske kontekst bliver muslingeskallen et symbol på genfødsel og optræder på gravsteler og i kirker.

Muslingeskallen overførtes også til islamisk kunst og arkitektur, bl.a.

som udsmykning i hvælvede nicher og på gravsteler (28/2001). Her er motivet dog at betragte som et rent dekorativt element uden de antikke eller kristne konnotationer.

Foruden de antikke elementer rummer udsmykningen også flere utvetydigt kristne symboler. I det trekantede gavlfelt ses et ligearmet kors flankeret af de græske bogstaver alfa og omega. Dette refererer til Johannes Åbenbaring 22:13, hvori Jesus siger, ”Jeg er Alfa og Omega, den første og den sidste, begyndelsen og enden”. Korset mellem de to søjler, som har en krogformet udvækst, kan tolkes som en sammenskrivning af de græske bogstaver thau (T) og rho (R). Denne sammenskrivning anvendtes i koptisk kunst som forkortelse for ordet *stauros* (kors).

Publiceret i:

André Wiese: *Antikenmuseum Basel und Sammlung Ludwig: die Ägyptische Abteilung*, Mainz am Rhein 2001, s. 232, kat.nr. 161;
Artcurial: *Archéologie & arts d'orient: Collections Bouvier et à divers, Mercredi 15 mai 2019*, Paris 2019, s. 154-155, kat.nr. 257;